

Taneli, Metsämiklin ukko

Metsämiklin ukko ja lapset

Lapsuutemme parhaita muistoja ovat vierailut Hilikka-siskon kanssa Metsämiklin ukon ja mummon luona. Yhtenä elokuisena pyhänseutuna siellä sattui iloksemme olemaan myös serkkumme Arvo, Eero ja Kerttu. Oli tiedossa paljon hauskaa!

Pyhäamuna ukko valjasti komean hevosensa lippakiesien eteen ja lähti Jaakkiman kirkkoon, niin kuin hän teki melkein joka sunnuntai. Koko lapsikatraan oli määrä paimentaa lehmiä Alavin suurella pellolla, kunnes ukko vapauttaisi meidät kotiin tultuaan. Paimentaminen oli helppoa, sillä heinänteon jälkeen pellolle oli kasvanut rehevää apilaa, joten lehmät söivät rauhassa ja paneutuivat kohta märehtimään.

Menimme suureen latoon, jonka keskellä oli sileä laualattia. Meistä vanhin, Arvo, sai idean:"

Käyvviiä tanssimua!" Hän peitti kampsansa silkkipaperilla ja alkoi muka soittaa. Kyllähän kammasta ääntä lähti eikä musiikin laadusta paljon piitattu. Kukaan meistä ei ollut ikinä nähnyt tanssimista, ellei sitten Arvo itse; tanssiminen näet katsottiin suvussamme synniksi.

Ladossa syntyi varsinainen riehunta. Vauhtia ja ääntä riitti, kun hyppelemme tasakäpälässä yksin, kaksin tai kolmisin sinne ja tänne. Hauskaa oli, ja pelimanni soitti hiki päässä mitä mieleen tuli. Kesken kaiken joku kiljaisi:"Ukko tulloo!" Tanssit päättyivät sillä sekunnilla. Mitä, jos ukko näki meidän tanssivan ja on vihainen?

Hyväntuulinen ukko tuli latoon ja oli pelkävinään: "Minnuu nii hirvittää, niot työ annatta miulle vitsua, ko mie olin niin pitkää (kauan) kirkossa. Täss´ ois teille vähä karamelli!" Se oli meille mieluinen yllätys. Ukko jäi paimentamaan lehmiä ja me juoksimme namusia mutustellen Tuunalaan.

Ukko, lasten ystävä

Tuunalan isossa tuvassa oli keskilattialla kahden istuttava keinutuoli, joka oli ukon lempipaikka. Iltaisin hänen ympärilleen kerääntyi loma-aikoina meitä serkuksia melkoinen joukko. Lapsia oli ukon sylissä, vieressä ja loput keinun jalaksilla. Ihmeen paljon keinu kestikin hajoamatta. Siinä ukko kertoi asioita ja kuunteli mielellään, varsinkin kun lauloimme ja joululomalla leikimme tonttuleikkejä.

Muistuu mieleen, että monesti pieninä ollessamme Hilikka ja minä saimme nukkua ukon ja mummon kamarissa. Tosin siellä oli aina liian kuumaa, koska mummon reuman tähden huonetta piti lämmittää talvisin kahdesti päivässä. Ennen nukkumaan menoa ukko luki ääneen Päivän Tunnussana -kirjasta tekstit. Kerran hän antoi minulle edellisen vuoden kirjan, joka oli minulle tärkeä monta vuotta. Kun ukko oli lopettanut lukemisensa, lausuimme yhdessä rukouksen Levolle lasken, Luojani. Lopuksi ukko siunasi meidät kaikki sanoen: "Nyt me maata lepoon menemme, Jeesuksen nimeen nukumme. Aamen"

Metsämiklin ukko ja mustalaiset

Meidän ukko auttoi kaikkia puutetta kärsiviä, ja mustalaisetkin sen tiesivät. Koska on kyse kaukaisesta menneisyydestä, katson voivani käyttää tätä kiellettyä nimitystä heistä.

Mustalaisukko ajoi pihaan ja pyysi aina ensimmäiseksi meidän ukolta:

"Antaisko hyvä vanha isäntä hevoselle sylillisen heiniä?"

Ukkohan antoi heti ison kasan! Ei aikaakaan, kun mies puhutteli Simo-setää:

"Antaisko hyvä nuor isäntä meille vähä heiniä?"

Totta kai hän antoi, ja hyvällä tuurilla "vielä nuorempi isäntä" Arvo osui paikalle ja joutui antamaan heiniä melkoisen kasan. Sillä välin mustalaiseukko oli jo pyytänyt ja saanut luvan keittää hellalla kahvit ja anonut siihen tarpeetkin. Muistan, että Helena-täti oli juuri kaulitsemassa piiraan kuoria. Eukko sieppasi ohuen kuoren ja viskasi sen hiilloksen päälle ja sai sen siepatuksi kypsänä takaisin. Nainen paistoi kuoren toisensa perään lapsilleenkin. Helena-tädin oli turha kieltää, sillä vaikka eukko oli komentavinaan lapsiaan, hän yllytti heitä kuitenkin: "Mangu maare", (pyydä enemmän!)

Kerjääminen loppui nolosti, kun kuuma piiraan kuori putosi eukon puseron laajasta kaulaukosta sisään. Kuului parkaisu: "Syvän pallaa, syvän pallaa!" ja sen jälkeen Helena-täti sai rauhassa paistaa piiraansa valmiiksi. Mummo köpitti reumaattisilla jaloillaan aittaan ja toi sieltä lihaköntin mustalaisille annettavaksi. Hyvillä mielin ja kiitellen vieraat poistuivat.

Hilkka ukon ja mummon hierojalla

Uudenvuoden päivän seuduilla vuonna 1943 olimme hiihtäneet Hilkan kanssa Metsämikliin ukon ja mummon luo. Hilkan jalkaa oli edellisenä kesänä jouduttu leikkaamaan, ja se oli yhä melko jäykkä ja kipeä, mutta urhoollisesti hän silti hiihti kanssani. Ukkosen emäntä oli tullut mummoa ja ukkoa hieromaan.

Emäntä halusi kokeilla, olisiko hänestä apua Hilkan kipeälle jalalle ja kävi tuumasta toimeen. Jo ensimmäinen hierontakerta tuntui auttavan ja sitä jatkettiin useita päiviä. Hilkan nilkka notkistui ja hän pystyi hiihtämään kanssani hyvää vauhtia kotiin muutamia päiviä myöhemmin.

Ukon kanssa Lahdenpohjassa

Ukolle tuli asiaa "Lopottiin", ja minä pääsin hänen mukaansa hevosen kyytiin Hilkan jäädessä taitavan hierojan käsiin. Kyläteitä ei siihen aikaan aurattu, niinpä ukko ajoi lyhintä reittiä, hevosten tallaamaa talvitietä pitkin. Kun tulimme Pöntsönlammen jäälle, ukko kertoi minulle tosi tarinan. Hän oli vuosia sitten oikaissut saman lammen poikki myöhään kevättalvella, ja yhtäkkiä hevonen oli uponnut heikkoihin jäihin. Itse hän ehti hypätä reestä pois.

Ukko jatkoi: "Sillo mie rukkoilin Jumalua ja huusin appuu, ja ihme tapahtu. Lammin takana sattu olemua kaks miestä halkoja hakkuamassa ja hyö kuuljvat miun huuvvon ja tuljvat vetämiä kahella nuoralla hevosen ylös. Mie kiitin Jumalua ja läksin ajamua kottii."

Minulle, silloin 11-vuotiaalle, tämä ukon kertomus antoi hyvän opetuksen rukouksen voimasta enkä ole sitä koskaan unohtanut. Lopotissa ukko kysyi minulta: "Mitä mie ostasin siulle?" Silloin kaupoissa oli vain tyhjiä hyllyjä. Jotakin sentään löytyi. Mieleepi tuli, että minulla on muistikirja, johon kirjoitetaan runoja, piirretään tai mikä parasta, liimataan kiiltokuvia. Niinpä pyysin ukolta: "Miulla tekköö mielj enkelj-kiiltokuvia", ja ukko osti niitä kokonaisen arkillisen.

Se oli uskomaton onnenpotku! Terttu-sisko oli jo koulussa ja osasi kirjoittaa muistikirjaani: "Enkeli lentää liihottaa, Anjalle onnea toivottaa." Sille sivulle olen liimannut kolme enkeliä, ja ne ovatkin viimeiset ukon ostamista. Tämä muistikirjani on lähes ainoa tallella oleva muistoesine Karjalasta. Säilytän sitä aarteenani.

Tuomaan tytär Anja Tuomela